

Producten
Projecten
Licht plannen

Contact
myERCO
Downloads

Shop

Sprankelend, indrukwekkend en efficiënt: de relighting van Dussmann, het culturele warenhuis in Berlijn

- Dussmann das KulturKaufhaus GmbH, Berlijn/Duitsland
- Interieurarchitectuur: ROBERTNEUN Architecten, Berlijn/Duitsland
- Fotograaf: Rudi Meisel, Berlijn/Duitsland
- 14.12.2015
- [Opslaan als pdf](#)

Krap twee decennia na zijn oprichting worden de verkoopruimten van Dussmann, het culturele warenhuis in Berlijn, fasegewijs opnieuw vormgegeven. In het middelpunt van deze moderniseringsmaatregel staat de relighting met moderne LED-lichtwerktuigen van ERCO. Het project verduidelijkt de voordelen van een hedendaagse, digitale winkelverlichting - juist bij zo veeleisende artikelen als boeken, dvd's en andere media, waarbij lezen op de eerste plaats komt.

Het culturele warenhuis: artikelen met diepgang in nieuw licht

In Berlijn is het in 1997 geopende "Dussmann das Kulturkaufhaus" in de Friedrichstraße al lang een begrip - een vast punt in het culturele leven en een attractie in de detailhandel van de Duitse hoofdstad. Op een oppervlakte van circa 7000 m² en verdeeld over vijf verdiepingen biedt het bedrijf boeken, luisterboeken, cd's, dvd's en bladmuziek te kust en te keur aan. Een papeterie, een goed gesorteerde speciale afdeling voor Engelstalige boeken, alsmede een café met aangesloten evenementenzone waar regelmatig lezingen en concerten plaatsvinden, kortom een enorm aanbod. Het formaat is echter net zo min een voldoende verklaring voor de populariteit van het bedrijf als de ongewoon lange openingstijden. Het langdurige succes van het culturele warenhuis is veel meer te danken aan de kwaliteit en de actualiteit van het aanbod, alsmede aan een uiterst deskundig, goed geïnformeerd verkoopteam.

Krap twee decennia na de opening van het bedrijf vonden de verantwoordelijken het tijd om de verkoopzones grondig aan te pakken. Zelfs een zo succesvolle onderneming als Dussmann, het culturele warenhuis, merkt de concurrentie van de onlinehandel. Om als detailhandelaar met een vaste locatie langdurig winstgevend te zijn, was het dan ook belangrijk om de aantrekkelijkheid van het bedrijf op alle niveaus te versterken. Daarbij hoort natuurlijk ook het interieur. Het belang van het interieur is in tijden waarin de detailhandel kiest voor de koopervaring, aanzienlijk toegenomen. Om de klanten een aangename ambiance te bieden, hen de mogelijkheid te geven zich in de verkoopzones te oriënteren en hen door een aandachttrekkende artikelpresentatie te benaderen, is tegenwoordig meer vereist dan ooit. Licht kan een belangrijke bijdrage daaraan leveren.

Een instelling van het Berlijnse culturele leven en bedrijfsleven: Dussmann, het culturele warenhuis in de Friedrichstraße.

Een blik in de lichthal van Dussmann - nog met de oorspronkelijke verlichting.

„LED is niet hetzelfde als LED“

Het planningsproces: de keuze voor ERCO

In 2013 begon de planning voor de renovatie. Dussmann gaf het Berlijnse architectenbureau, ROBERTNEUN, opdracht voor de ontwikkeling van een ruimtelijk concept en de vormgeving van verschillende displaymeubels. Op deze grondslag en volgens de specificaties van het culturele warenhuis ontstonden daarvoor geschikte verlichtingsconcepten. Verschillende aanbieders kregen het verzoek om met hun offerte voor hun lichtoplossing meteen een mock-up op locatie te presenteren. Daarbij, aldus Mario Buchholz, verantwoordelijk voor het bouwmanagement van de Dussmann Group, heeft hij met name één ding geleerd: „LED is niet hetzelfde als LED“. De lichtoplossing die ERCO voorstelde, was in kwalitatief opzicht geheel eenduidig de beste geweest. Voor Buchholz waren daarnaast de gegarandeerde levensduur van de ERCO armaturen en de mogelijkheid om deze steeds opnieuw in te zetten doorslaggevende beslissingscriteria. Het was door de efficiency van de ERCO lichtoplossingen mogelijk om de hoge investeringskosten te compenseren, vult Julia Claren, bedrijfsleidster van het culturele warenhuis, aan: de energiekosten voor de verlichting gingen voor de renovatie in de richting van bedragen met 6 cijfers en zullen na de oplevering van het totale project nog maar 5 cijfers hebben. Voor hun geldschieter, de aandeelhouder van de Dussmann Group, was, aldus Claren, ten slotte de beste kosten-batenverhouding op lange termijn van de offerte van ERCO doorslaggevend.

In een mock-up demonstreerde ERCO het potentieel van precies geplaatst licht.

De lichtoplossing van ERCO overtuigt door de superieure kwaliteit en de hoge efficiency.

De uitdaging: artikelen waarbij lezen de hoofdrol speelt

De relighting van Dussmann, het culturele warenhuis, bleek een veeleisende taak te zijn, daar het pand verdeeld over vele lagen een sterk gedifferentieerde lichtoplossing nodig had. Met behulp van licht de sfeer in de ruimte te beïnvloeden en een voor klanten en medewerkers dezelfde prettige stemming te creëren - aldus beschrijft Julia Claren haar belangrijkste wens bij de nieuwe verlichting van het bedrijf. Net zoals in iedere overtuigend vormgegeven verkoopruimte staat ook hier de presentatie van de artikelen op de voorgrond. Bij boeken en cd's, verklaart Claren de uitdaging in het culturele warenhuis, speelt lezen de hoofdrol. Voor de klant mag dat geen inspanning zijn. Hij moet de gezochte titel zo gemakkelijk mogelijk kunnen ontcijferen en ook snuffelen moet een feest zijn.

Daarom moet het licht hier voor het optimale leescomfort zorgen. Een goede kleurweergave is daarbij net zo'n belangrijk criterium als antiverblinding en een stabiele lichttemperatuur. Licht is het belangrijkste middel om de aandacht van de klant te sturen en de artikelen als het ware te laten oplichten. Juist in winkels met een grote oppervlakte komt daar nog een andere eis bij: licht moet de

uitgestrekte ruimte indelen, individuele, van elkaar te onderscheiden zones definiëren, de oriëntatie vergemakkelijken en waarnemingshiërarchieën scheppen. Idealiter ondersteunt de verlichting daarbij de architectonische feitelijkheden. Julia Claren spreekt in dit verband over een „Veredelingsniveau“ dat alleen door het juiste licht kan worden bereikt. Deze taak, die vele lagen omvat, kon uiteindelijk met gebruik van slechts drie ERCO armaturen families worden vervuld.

Aan de oorspronkelijke verlichting worden juist bij artikelen als boeken, waarbij veel moet worden gelezen, te veel eisen gesteld.

Het lichtconcept en zijn implementatie

Voor het gerealiseerde lichtconcept werd gekozen voor verticale verlichting om de vele schappen optimaal te kunnen verlichten. Het wordt aangevuld door een indrukwekkende accentuering van individuele, ruimtelijke zones en displays, mogelijk gemaakt door de efficiënte optische spot- en oval flood-systemen van ERCO.

Vormgevend element in het interieur van het culturele warenhuis zijn de boekenkasten die tegen de wanden staan of als ruimtescheiding fungeren. Light Board inbouwarmaturen van 24 Watt met floodlenzen brengen deze gelijkmatig naar de voorgrond. Op plaatsen waar het om technische redenen niet mogelijk was om inbouwarmaturen te installeren, nemen armaturen van de Logotec familie met hetzelfde wattage en lichtverdeling deze taak over. Ongeveer op kniehoogte flankeren horizontale plateaus de schappen. Ze zijn vooral bestemd om zeer belangrijke en veelgevraagde titels te accentueren. De efficiënte, lineaire lichtverdeling oval flood met 12 Watt benadrukt deze smalle, langwerpige zone en garandeert tegelijkertijd een groot leescomfort voor het schap.

Andere displaymeubels zijn de zogenoemde boekengondels - vrij in de ruimte staande, halfhoge schappen met schuine presentatielessenaars - alsmede lage tafels, waarop boeken of cd's in stapels worden neergelegd. Compleet wordt het winkelmeubilair door de hoge adviesbalies, met beeldschermen uitgeruste werktafels van het verkooppersoneel en de leeseilanden. Ook deze elementen worden door Logotec met 12 watt en de markante, lineaire oval flood-lichtverdeling verlicht. Voor de basisverlichting van de verkeersgebieden worden Logotec, ook met 12 watt, en wide floodlenzen alsmede Quintessence downlights met 18 watt ingezet. Om een vriendelijke, warme sfeer te scheppen en een sprankelende kleurweergave te waarborgen, zijn alle armaturen in het culturele warenhuis met warmwit licht uitgerust.

Terwijl de Light Board inbouwarmaturen van ERCO op de schappen zijn gericht, worden de voor de schappen geplaatste, horizontale plateaus door Logotec spots met een vermogen van 12 W en de lichtverdeling oval flood verlicht.

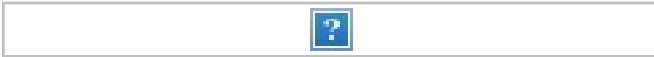
Ook de vrij in de ruimte staande displaymeubels, zoals hier de lage boekentafels, worden door ERCO Logotec spots verlicht. Het warmwitte licht laat de kleuren van de boekbanden stralen en zorgt voor een prettige sfeer.

„Deze fijnafstelling is een fascinerend proces dat vele uren duurt“

Gefaseerde renovatie

De renovatie van Dussmann, het culturele warenhuis vindt gefaseerd plaats om een maandenlange sluiting van het gehele bedrijf te vermijden. Deze begon in de herfst van 2014 met de kelder. In de zomer van 2015 volgde de 3e verdieping. De volledige oplevering wordt nagestreefd voor de herfst van 2016.

Aan het einde van iedere renovatiefase komen de Berlijnse ERCO lichtadviseurs naar het culturele warenhuis om de fijnafstelling van de verlichting uit te voeren. De precieze uitlijning van de armaturen en hun uitvoering met de voor het betreffende doel bijpassende lens is bij de implementatie van een veeleisend lichtconcept een zeer belangrijke stap. Vaak gaat het daarbij, in overleg en in nauwe afstemming met het verkoopteam, om de optimale verlichting van individuele werkplekken of andere ruimtelijke zones die nauw luisteren. Deze fijnafstelling is een fascinerend proces dat vele uren duurt, terwijl het eerder abstract geplande lichtconcept stap voor stap zijn werkelijk vorm aanneemt en zelfs voor de ogen van een leek de krachtige werking van precies geplaatst licht indrukwekkend tentoon wordt gesteld.

In nauw overleg met het verkooppersoneel van Dussmann zorgen de lichtadviseurs van ERCO op locatie voor de optimale verlichting van de werkplekken.

Bij de fijnafstelling van de verlichting is het leescomfort het doorslaggevende criterium.

Een reuzensprong voorwaarts: van uniform licht naar op de waarneming gerichte verlichting

De Relighting van Dussmann, het culturele warenhuis, markeert zowel lichttechnisch als planmatig een reuzensprong voorwaarts. Dat kan juist in de renovatiefase uitstekend worden aanschouwd, waar de oude en nieuwe verlichting naast elkaar bestaan. Het Voor-en-na-effect dat wisselend van de ene etage naar de andere kan worden gezien, biedt een indrukwekkende les op het gebied van lichtvormgeving. De verlichting van de winkel is tot dusver afkomstig uit de oprichtingstijd van het bedrijf en is dienovereenkomstig qua techniek en concept verouderd. Bij het onderwerp Licht was het motto in het culturele warenhuis tot dusver: helderheid tot elke prijs. Dat leidde tot diffuus, weinig gedifferentieerd licht, waarbij de talloze artikelen met echt kleine onderdelen nauwelijks tot hun recht kwamen.

Wie vandaag naar de 3e bovenverdieping van Dussmann, het culturele warenhuis, gaat, betreedt een geheel andere wereld. Voor een enkeling lijkt deze - in vergelijking met de andere etages - eerst een beetje donker. Maar al snel realiseert hij zich dat het licht overal daar waar het nodig is, royaal en in de beste kwaliteit aanwezig is. Het is opvallend met welke kracht het licht de aandacht geheel onwillekeurig naar boeken, cd's en dvd's leidt. De met overleg gedoseerde en precies geplaatste verlichting levert daarnaast ook een wezenlijke bijdrage aan de prettige, behaaglijke atmosfeer in de nieuw vormgegeven verkoopzones. Door de indeling in zones ontstaat rust, zodat de uitgestrekte etages, ondanks de grootte van de winkel, bijna geborgenheid uitstralen.

Voor de renovatie:

niet-gedifferentieerde lichtsterkte, verschillende kleurtemperaturen en verblinding drijven de spot met de koopervaring.

Na de renovatie:

indrukwekkend accentuerend licht benadrukt de artikelen en vergemakkelijkt het voor de klant om zijn gezochte titel te vinden.

„Verwachtingen en wensen voor 100 procent zijn vervuld“

Conclusie: vervulde wensen

Over de vraag wat ze persoonlijk vindt van de verlichting op de onlangs opgeleverde bovenverdieping, benadrukt Julia Claren dat ze van menig is dat haar „Verwachtingen en wensen voor 100 procent zijn vervuld“ - en ze is ervan overtuigd dat de positieve effecten van de ERCO lichtwerktuigen „... in de herfst, wanneer de dagen korter en grijzer worden, nog duidelijker naar voren komen“. Ook de medewerkers van het bedrijf verheugen zich over de werkplekken die nog nooit zo goed verlicht waren als nu. De door de accentuering van het licht bepaalde relatieve „donkerheid“ van de ruimte zou bovendien een aanzienlijke winst voor de discretie met zich meebrengen - wat bij het geconcentreerd werken met boeken een voordeel is. Het nog onder de oude lichtsterkte werkende deel van het verkoopteam kijkt ongeduldig uit naar de verdere renovatie. „Aan het einde van de renovatie“, legt Julia Claren zelfbewust uit, "zullen wij volgens mij in Duitsland het eerste warenhuis zijn dat zijn verlichting compleet naar LED heeft omgezet." Een voortrekkersrol waarop iedereen bij Dussmann met recht trots mag zijn.

Precies geplaatst, sprankelend ERCO licht benadrukt de boeken, ondersteunt de interieurarchitectonische structuur van de ruimte en helpt zich te oriënteren.

Goed licht levert een bepalende bijdrage om ruimten te scheppen waar het prettig vertoeven is en waar klanten ook graag langer blijven.

Over de auteur:

Mathias Remmele werkt in Berlijn als freelancerpublicist en tentoonstellingscurator aan onderwerpen uit de architectuur- en designgeschiedenis. Als criticus houdt hij zich ook bezig met de hedendaagse ontwikkelingen op deze terreinen. Daarnaast is hij als docent aan de Hogeschool voor vormgeving en kunst in Bazel verbonden.

Gebruikte ERCO producten

[Logotec](#)

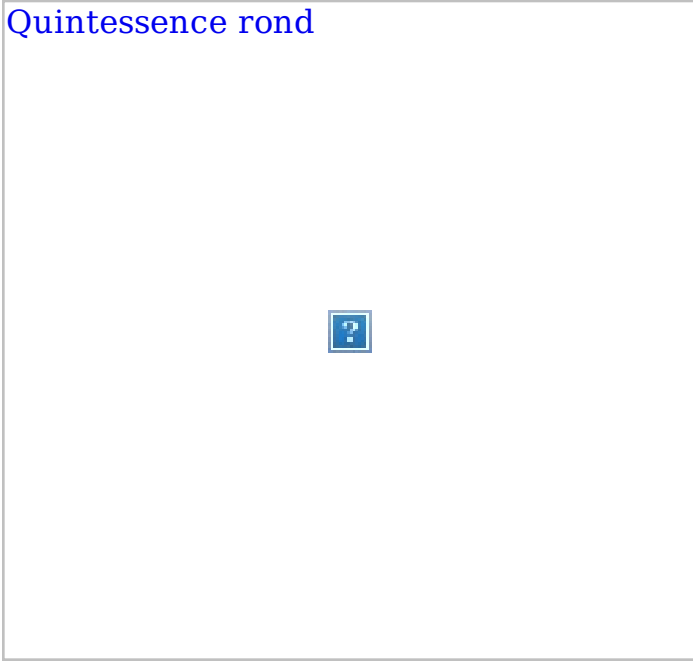

Logotec

Armaturen voor spanningsrails

- [Compacte armaturen voor de energiezuinige accentverlichting, breedstraling en wallwashing van showrooms](#)

Quintessence rond

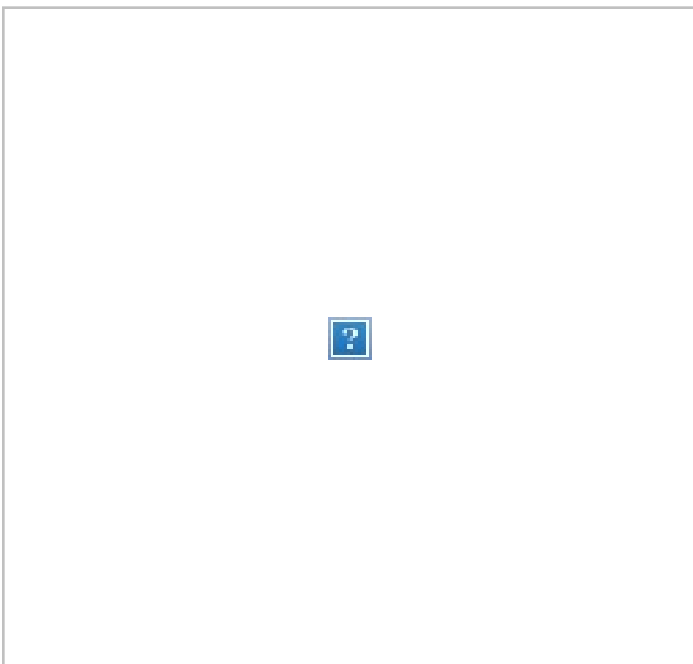

Quintessence rond

Inbouwspots, inbouwbreedstralers en inbouwwallwashers

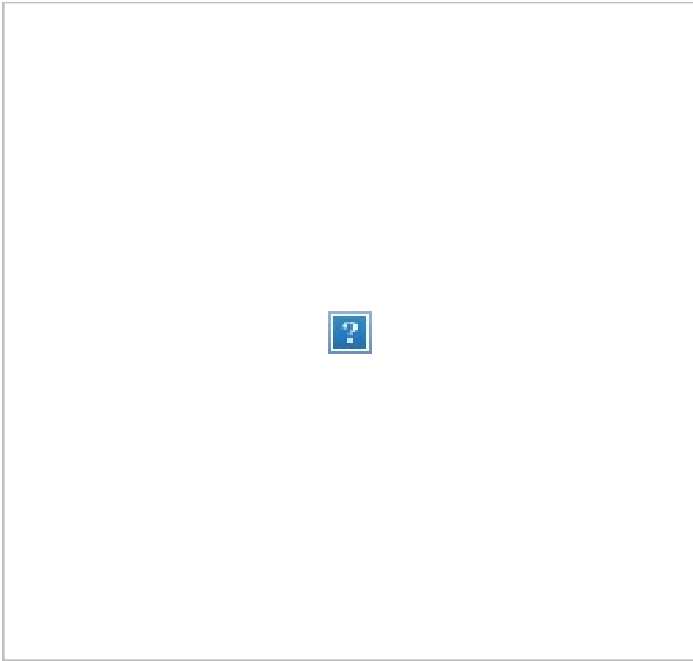
- [Ronde inbouwspots en inbouwbreedstralers voor representatieve ruimten, expositieruimten en showrooms](#)

Deze projecten zijn mogelijk ook interessant voor u.

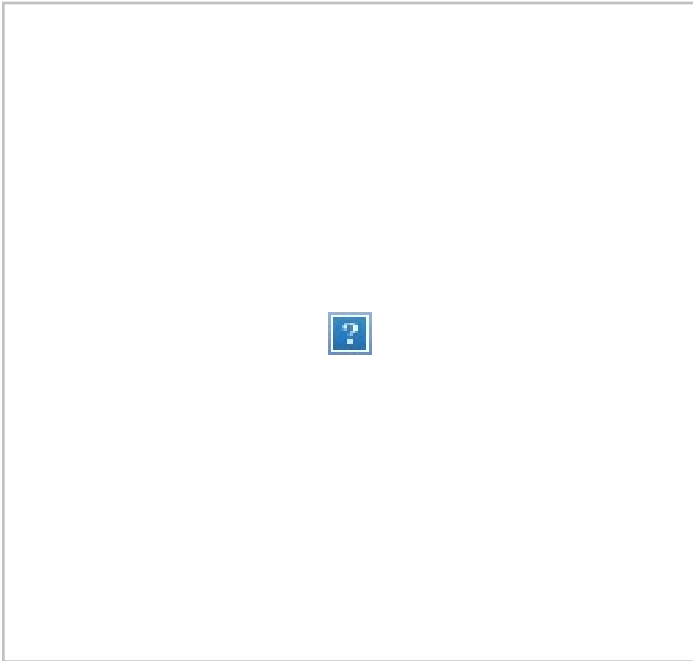
Overkill Cologne Store: streetstyle ontmoet galerie Keulen

- [Architect :](#)
- [Lichtplanner :](#)
- [Fotograaf : Lukas Palik, Düsseldorf](#)

ERCO licht in de ‚Leica Store & Galerie‘ München München

- [Architect :](#)
- [Lichtplanner :](#)
- [Fotograaf : Leica Store | Galerie München Maffeistraße](#)

„Spot-on“: ZIEGERT Knight Frank, Frankfurt Frankfurt

- [Architect : Studio Paul Bauer, Frankfurt / Duitsland, www.studio-bauer.com, Oskar Melzer, Frankfurt/Duitsland, www.oskarmelzer.com](#)
- [Lichtplanner : Studio Paul Bauer, Frankfurt / Duitsland, Oskar Melzer, Frankfurt / Duitsland](#)
- [Fotograaf : Lukas Palik, Düsseldorf](#)

TopPharm Europaallee Apotheke, Zürich

TopPharm Europaallee Apotheke, Zürich Zürich

- [Architect :](#)
- [Lichtplanner :](#)
- [Fotograaf : Moritz Hillebrand, Zürich/Zwitserland](#)

CEA Design Showroom, Milaan

CEA Design Showroom, Milaan Milaan

- [Architect : Gherardi Architetti, Castelfranco Veneto \(TV\)](#)
- [Lichtplanner :](#)
- [Fotograaf : Dirk Vogel, Altena/Duitsland](#)

Producten

- [Binnenverlichting](#)
- [Buiten](#)
- [Alle producten](#)
- [Nieuwe producten](#)
- [Product Finder](#)
- [Spanningsrailconfigurator](#)
- [Light Finder](#)

Carrière

- [Carrière bij ERCO](#)
- [Vacatures](#)
- [Scholieren & studenten](#)
- [Instappers](#)
- [Professionals](#)
- [Professionals in de verkooporganisaties](#)
- [De mensen bij ERCO](#)

Projecten

- [Work - Licht voor kantoor- en bestuursgebouwen](#)
- [Culture - Licht voor musea en galerieën](#)
- [Community - Licht voor openbare gebouwen](#)
- [Public & outdoor - Licht voor façaden, wegen en meer](#)
- [Contemplation - Licht voor sacrale bouwwerken](#)
- [Living - Licht voor woonruimten](#)
- [Shop - Licht voor winkelwerelden](#)
- [Hospitality - Licht voor hotels en restaurants](#)
- [Alle projecten](#)

myERCO

- [Aantekenlijst](#)
- [Aanmelden](#)
- [Registreren](#)

Licht plannen

- [Work - Licht voor kantoor- en bestuursgebouwen](#)
- [Culture - Licht voor musea en galerieën](#)
- [Community - Licht voor openbare gebouwen](#)
- [Public & outdoor - Licht voor façaden, wegen en meer](#)
- [Contemplation - Licht voor sacrale bouwwerken](#)
- [Living - Licht voor woonruimten](#)
- [Shop - Licht voor winkelwerelden](#)
- [Hospitality - Licht voor hotels en restaurants](#)
- [Kenniss over licht](#)

Bestand integreren

- [De onderneming](#)
- [Greenology](#)
- [Overzicht actuele awards](#)

Contact

- [Advies](#)
- [Opleiding](#)
- [Pers](#)
- [abonneer u op de Newsletter](#)

Downloads

- [Planningsgegevens en printmedia](#)

Inspiratie

- [Overzicht](#)

- [Licht voor treinstations](#)
- [Musea: Licht in de buitenruimte](#)
- [Licht voor moderne kantoren](#)
- [48V-technologie](#)
- [Innovations Vlog](#)
- [Casambi Bluetooth](#)
- [ERCO individual](#)
- [ERCO Lichtbericht Tijdschrift: gratis abonneren](#)
- [Hofleverancier van het Britse koningshuis](#)
- [ERCO catalogus aanvragen](#)
- [ERCO boek 'Light Perspectives'](#)

[0 Artikel myERCO verzamelmand Offerte aanvragen](#)